

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֵּׁת לָךְ לָךְ

יציאת השבת:

17:25

ירושלים: 17:24

יא' חשוון תשפ"ג

הפטרה: למה תאמרו יעקב

יציאת שבת ר"ת 17:51

יום פטירת רחל אמנו

ברכת הלבנה

גיליון 792

כניסת השבת:

16:15

ירושלים: 16:12

אָחַד הָיָה אַבְרָהָם בְּבִנֵּי דוֹרוֹ

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

אברהם אבינו לא היה אדם פרטי, אלא "אב המון גוים". הוא אישיות אשר עניינה כללי, ציבורי, יסוד לגוי גדול. "לך לך אל הארץ אשר אראך", ושם יתגלה הערך המיוחד שלך. שם יתגלה שאיך אדם פרטי, אלא אדם המייסד עם, הנך מייסד יסוד לאומי חדש שיש לו ערך לכל העולם כולו. "ואעשך לגוי גדול... ונברכו בך כל משפחות האדמה".

אדם זה הולך אל הארץ החדשה והוא מוצא אותה מלאה עבודה זרה. מה עושה אברהם אבינו? הוא נפגש עם ד': "ויקרא בשם ד'". צריך להבין מה פירוש הקריאה הזאת בשם ד'. יש לזכור שאברהם אבינו היה אישיות מכובדת מאוד. אנו מוצאים שנאמר לו בחברון "נשיא אלוהים אתה בתוכנו". כשהאדם החשוב הזה הופיע בסביבה אנושית אלילית, הוא לא עמד באיזו פינה ואמר איזה פסוק, אלא "ויקרא בשם ד'!" זו הצהרה א'לוהית בשם ד' א'ל עולם, הצהרה כלל אנושית וכלל עולמית. פה מופיע אברהם אבינו כמחנך ענק, פדגוג נפלא אשר מצוה את בניו ואת ביתו אחריו: "ושמרו דרך ד'", מתוך לימוד ושמיעה בקול ד'.

יש להדגיש שאברהם פרסם אמונה זו בדרכי נועם ולא מתוך כפייה, ודאי לא על ידי איומים ורצח כמו אלה הנוהגים בזה כיום ורוצחים חפים מפשע בשם הא'לוקים ובשם הדת, כאשר ברור שזהו אינו רצון הא'לוקים. אברהם משפיע על האנשים ושרה על הנשים. אברהם מתגלה בענקיות פעילותו. איש רב פעלים, גיבור, לוחם נגד עבודה זרה. הקריאה בשם ד' מזדהה עם הידיעה של "ואעשך לגוי גדול". השאיפה לגוי גדול היא השאיפה לקידוש שם השם בעולם. אברהם אבינו אינו איש פרטי, אלא אישיות כללית היסטורית ציבורית ולאומית, המורה לנו ללכת בדרכו ולקרא בשם ה' אל עולם - בדרכי נועם.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

עשרה נסיונות נתנסה אברהם

אברהם אבינו מתנסה בעשרה ניסיונות ועומד בכולן. מדוע היה צריך אברהם להתנסות? ומדוע צריך בכלל ניסיון אם ידוע לפני ריבוננו של עולם שאברהם יעמוד בניסיון? מסתבר שהנס לא רק כדי לבחון את האדם אם יעמוד בו אם לאו, אלא ובעיקר להגביהה אותו ולהעמיד אותו גבוה – על נס. לפי רבותינו, כל יהודי עובר בחייו עשרה ניסיונות בדומה לאבי האומה.

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם, להודיע פמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום:

(אבות ה, ג):

עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם - ומה הם אותם עשרה ניסיונות? בפרקי דרבי אליעזר (פרקים כו-ל) כתב: "עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן: **הנסיון הראשון** כשנולד אברהם בקשו כל גדולי מלכות והקוסמים להרגו ונחבא בבית הרן שלש עשרה שנה, לא ראה את השמש ולא הירח, ולאחר שלש עשרה שנה יצא מבית הרן מדבר בלשון הקודש ומאס באלילים ומשקין את הפסילים ובטח בשם יוצרו, ואמר: 'אשרי אדם בוטח בך'.

הנסיון השני (אור כשדים), נחבש בבית האסורים עשר שנים... ולאחר עשר שנים שלחו והביאו אותו אצל נמרוד והשליכוהו לתוך כבשן האש, ומלך הכבוד פשט יד ימינו והצילו מכבשן האש, שנאמר: 'ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים'.

הנסיון השלישי (לך לך מארצך), טלטלו מבית אביו ומארץ מולדתו והביאו לחרון ושמם מות תרח אביו וכן אמו, והטלטול קשה לאדם יותר מכל, ומניין לך שטלטלו? שנאמר: 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך'.

הנסיון הרביעי (רעב בארץ), מיום שנבראו שמים וארץ לא הביא הקב"ה רעב בעולם אלא בימי אברהם, ולא בכל הארצות אלא בארץ כנען, לנסותו ולהורידו למצרים, שנאמר: 'ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה'.

הנסיון החמישי (שרה נלקחת לבית פרעה), נלקחה שרה אשתו לפרעה לאשה, וכי יש אדם שרואה את אשתו נלקחה לאיש אחר ואינו קורע את בגדיו? אלא שלא קרב אליה, ומניין שנלקחה שרה לפרעה לאשה? שנאמר: 'ויראו אותה שרי פרעה...'

רבי יהושע בן קרחא אומר: באותו הלילה שנלקחה שרה אמנו ליל יום טוב הפסח היה, והביא הקב"ה על פרעה ועל ביתו נגעים גדולים להודיע שכך הוא עתיד להכות את עם ארצו, שנאמר: 'וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וכו'. במצרים כתיב: 'עוד נגע אחד אביא על פרעה', וכי נגעים היו והלא מכת גדולי מצרים היו? והמכות נמשלו בנגעים, לכך נאמר וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים.

הנסיון השישי (מלחמת המלכים), באו עליו כל המלכים להרגו, ואמרו נתחיל ראשון בבן אחיו ואחר כך נתחיל לו. ובשביל לוט לקחו את כל רכוש סדום ועמורה, שנאמר: 'ויקחו את לוט ורכושו', ובא מיכאל והגיד לאברהם... ולקח את עבדו אליעזר שבמניין שמו שמנה עשר ושלוש מאות וירדוף אחריהם עד משמאל לדמשק, שנאמר: 'וירדפם עד חובה'...

עמד אברהם והיה מתפלל לפני הקב"ה ואמר: רבון כל העלמים, לא בכח ידי ולא בכח ימיני עשיתי את כל אלה אלא בכח ימינך שאתה מגן לי בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר: 'ואתה ה' מגן בעדי' בעולם הזה, 'כבודי ומרים ראשי' לעולם הבא, וענו העליונים ואמרו: מגן אברהם.

הנסיון השביעי (ברית בין הבתרים), 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברהם במחזה לאמר... הוציא הקב"ה לאברהם החוצה בליל יום טוב הפסח אמר לו: אברהם, יש לך כח לספור כל צבא השמים? אמר לפניו: רבון כל העולמים וכי יש מספר לגדודיך? אמר לו: כך לא יספר זרעך מרוב, שנאמר: 'ויאמר לו כה יהיה זרעך'. רבי אליעזר אומר: הראה הקב"ה לאברהם אבינו בין הבתרים ארבע מלכויות מושלן ואבדן, שנאמר: 'ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת...'

הנסיון השמיני (המילה), 'ויהי אברהם בן תשעים ותשע שנה', אמר לו הקב"ה: עד עכשיו לא היית תמים אלא מול את בשר ערלתך מעליך ותהלך לפני והיה תמים, שהערלה טמאה היא מכל הטומאות שנאמר: 'כי לא יוסיף יבוא בך עוד ערל וטמא', שהערלה מום מכל המומים.

הנסיון התשיעי (גירוש ישמעאל), נולד ישמעאל בקשת ונתרבה בקשת, שנאמר: 'ויהי אלהים את הנער ויגדל', ונטל קשת וחצים והיה יורה אחר הפנות וראה את יצחק יושב לבדו וירה חץ להרגו, וראתה זה הדבר שרה והגידה לאברהם, ואמרה לו: כזה וכזה עשה ישמעאל ליצחק אלא עמוד וכתוב ליצחק כל מה שנשבע הקב"ה לך ולזרעך שאין בן האמה יורש עם בני עם יצחק... כתוב גט גרושין לאמה ושלח את האמה הזאת מעלי ומעל יצחק בני מן העולם הזה ומן העולם הבא.

ומכל הרעות שבאו על אברהם הרע בעיניו הדבר הזה מאוד, רבי יהודה אומר: נגלה הקדוש ברוך הוא עליו אמר לו: אברהם, אין אתה יודע שהיית לך שרה ראויה לאשה ממעי אמה והיא חברתך ואשת בריתך לא נקראת שרה שפחה אלא אשתך, לא נקראת הגר אשתך אלא שפחתך, כל מה שדברה שרה באמת הגידה, אל ירע בעיניך. השכים אברהם וכתב גט גירושין ונתן להגר ושלח אותה ואת בנה מעליו ומעל יצחק בנו מהעולם הזה ומהעולם הבא.

הנסיון העשירי (העקידה), 'ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם'. רוצה לומר, היה מנסה בכל פעם ופעם לידע את לבו אם יכול לעמוד ולשמור המצוות של תורה ואם לאו, ועוד שנתנה התורה שישמור אברהם מצוותיה, שנאמר: 'עקב אשר שמע אברהם בקולי'...

באותו הלילה נגלה הקב"ה עליו ואמר לו: אברהם קח נא את בנך. ואברהם חס על יצחק, אמר לפניו: רבון כל העולמים לאי זה בן אתה גוזר אלי לבן הערל או לבן המילה? אמר לו: את יחידך. אמר לו: זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו. אמר לו: אשר אהבת. אמר לו: שניהם אני אוהב. אמר לו: את יצחק והעלהו שם לעולה.

להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום - לקדוש ברוך הוא, שהרי עמד אברהם אבינו בכל אותם ניסיונות מתוך אהבת ה' שבערה בעצמותיו. ויש מפרשים: להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו על ה', שהיה חביב לפני הקב"ה לנסותו, ולהראות כי אברהם שלם באמונתו בה', וכמו שכתוב (בראשית יח, יט): 'כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט'.

הלכות ברכות השחר

א. טוב ונכון אם יוכל האדם שלא לדבר דברים בטלים עם הקיצו, ותהיה תחילת דיבורו בעומדו משנתו במצוה, לברך ליוצר נשמתו, ברכות השחר וברכות התורה בתחלה, ואחר כך סדר התפלה. בברכת אלהי נשמה יש להפסיק מעט בין אלהי לנשמה, שלא ישמע שהנשמה היא אלוהיו. ואין לומר טהורה היא, רק טהורה, אתה בראתה וכו'. וכן המנהג.

ב. בברכת המעביר חבלי שינה מנהגינו לומר בלשון יחיד, "מועיני ותנומה מעפעפי וכו'". וכן בהמשך: שתרגילני בתורתך, ותדביקני וכו', הכל בלשון יחיד. ומכל מקום מי שהורגל לומר ברכה זו בלשון רבים, המעביר חבלי שינה מעיניו ותנומה מעפעפיו, יש לו על מה שיסמוך.

ג. יש לברך כל ברכות השחר אפילו באופן שלא נתחייב בהן כלל, כגון שלא שמע קול תרנגול, או שלא לבש מלבושיו, ולא חגר חגורתו, שהברכות הן על מנהגו של עולם. ואף על פי שאין זו דעתו של מרן השלחן ערוך, מכל מקום הואיל ופשט המנהג לברך, ספק ברכות להקל במקום מנהג לא אמרינן. ומה גם שכן דעת רבותינו המקובלים.

ד. לפיכך הניעור כל הלילה מברך כל ברכות השחר, מלבד ברכת "על נטילת ידיים", ו"אשר יצר". ורק אם הוצרך לנקביו יברך אשר יצר, אבל נוטל ידיו בלי ברכה, שכבר פשט המנהג לברך בשחר כל ברכות השחר אף שלא נתחייב בהם.

ה. ברכת אלהי נשמה אינה פותחת בברוך מפני שהיא ברכת ההודאה, וברכות ההודאות אינן פותחות בברוך. ומכל מקום טוב ונכון להסמיך ברכת אלהי-נשמה לאשר יצר, או לברכה הפותחת בברוך. אך אין למחות במי שעושה כדעת מרן השלחן ערוך ואינו מסמיך אשר יצר לברכה זו. ברכות השחר אין צריך לאומרם בעמידה, אלא רשאי לברך כל ברכות השחר בין עומד בין יושב.

ו. מי ששכח לברך ברכות השחר, ונזכר לאחר תפלת שחרית, לא יברך ברכת "אלהי נשמה" בלבד שחתמתה "המחזיר נשמות לפגרים מתים", שהרי כבר יצא ידי חובה בברכת "מחיה המתים".

ז. נשים חייבות לברך כל ברכות השחר, כמו שמבואר בתשובות הגאונים, מפני שאינן בכלל מצות עשה שהזמן גרמא, חוץ מברכת "שלא עשני אשה", שבמקומה תאמרנה "ברוך שעשני כרצוני" בלי הזכרת שם ומלכות.

לעילוי נשמות אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם צירון. שרה בת שמחה. ציפורה וידעשה לוי. ביבה אלימלך. עזר בן עישה. תקוה בת עזיה. אלהה בת גיא. אסתר בת רחבה. מול בת ענלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. הראל בן אביעל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת וזרה. עזר בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מבייל הי"ו.

להחזרת נעדרים צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן.

לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף. הגר"מ אליהו. רבי אברהם צוקרמן. רבי מסעוד מלול. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר מנחם. יצחק דרעי. רבי אברהם בן שבא אלעזר. מקום חיים דרעי. מרדכי חנוך. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורי מועלם. אלו מוטר. דוד גוססרס. מורי פולק. מרים קדשים. עמרם דמרי. רבי שלמה סינצוב משה יהודה. יצחק זקן בן סליחה. נעים משה. יצחק ושמחה אילוז. אבנן נסים וסליחה שושן. מרדכי שמשון. יפה גורי. יונה קלון. לאה צירון. סימי בת חנוך. ליטא שבת משה עמר. חנה יצחק. אסתר חוד. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. תרצה וזרון. אסתר ועמר חנוך. דניאל אלמלית. מנחם הלוי. דוד טובל. מיכל עמר. אריה בן שמשון. ציונה בת דוד. יצחק ולאה אסתר. אלהו אדרי. עזיה עמוס. רות יעקב. חנה רחל לוי. יונה שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעמה בת מלורה. עליזה מועלם. עליזה סוק. שרה אוליא. חנה ופריחה. שמשון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקוב. מסאל ונקב. רחמים שמשון. עשהוד. מרים סוסן. מרים ריי. משה סוסן. אלס מוסל. מרים סוסן. אהרן. אלה שרדל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שונדר. שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת צירון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה